

LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 417 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Šio įstatymo projekto rengimą paskatino praktikoje išryškėjusi teisinio reguliavimo spraga, susijusi su administracinių nusižengimų teisenos vykdymo galimybėmis už tam tikrų Kelių eismo taisyklėse (KET) numatytų kelio ženklų pažeidimus.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. Marijampolės savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyrius, naudodamas miesto vaizdo stebėjimo kamerų tinklą, užfiksavo daugiau nei 1 500 atvejų, kai transporto priemonės galimai pažeidė KET ženklus:

- Nr. 301 „Įvažiuoti draudžiama“,
- Nr. 302 „Eismas draudžiamas“,
- Nr. 303 „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“,
- Nr. 304 –307, susijusius su specifinių transporto rūšių eismo ribojimais,
- Nr. 314 „Ribota masė“, nustatantį masės apribojimus.

Šių ženklų pažeidimai sukelia įvairių neigiamų pasekmių: gadina gatvių ir šaligatvių dangą, ypač kai važiuojama sunkiasvoriais automobiliais į gyvenamąsias ar pėsčiųjų zonas; kelia grėsmę eismo saugumui; trikdo gyvenamosios aplinkos ramybę ir infrastruktūros priežiūrą, ypač tankiai apgyvendintose teritorijose.

Tačiau šiuo metu galiojantis Lietuvos Respublikos Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – LR ANK) 589 straipsnio 82 punktą nenumato savivaldybių administracijų pareigūnams teisės pradėti administracinių nusižengimų teiseną dėl 417 straipsnio 1 dalyje numatytų pažeidimų. Dėl to visa savivaldybės surinkta vaizdo medžiaga ir kita informacija turi būti perduodama policijai, kuri yra vienintelė institucija, turinti įgaliojimus šiuo pagrindu pradėti teiseną ir surašyti protokolus.

Tokia teisinė situacija sukuria šias problemas:

- nėra galimybės efektyviai naudoti savivaldybės turimus išteklius, įskaitant vaizdo stebėjimo sistemas;
- didinama administracinė našta policijos institucijoms, kurios gauna informacijos srautus apie pažeidimus, kuriuos iš esmės galėtų fiksuoti ir nagrinėti pačios savivaldybės;
- procesai tampa lėtesni, kas mažina prevencinį ir drausminamąjį poveikį pažeidėjams.

Papildomai, 2024 m. pastebimai išaugo gyventojų skundų skaičius, susijęs su kelio ženklo Nr. 303 „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“ pažeidimais gyvenamųjų kvartalų kiemuose ir automobilių stovėjimo aikštelėse. Dažniausiai pažeidimai fiksuojami gyvenamosiose teritorijose, kur eismas ribojamas siekiant apsaugoti gyventojų gerovę, aplinką bei infrastruktūrą. Savivaldybės administracija, turėdama informaciją bei prieigą prie vaizdo kamerų ir valstybinių registų, galėtų greitai ir veiksmingai spręsti tokius pažeidimus vietoje, neapkraunant policijos institucijų.

Šiuo įstatymo projektu siekiama:

- aiškiai atskirti ir išskirti kelio ženklus, kurių pažeidimus savivaldybių administracijos galėtų tirti savarankiškai;
- suteikti teises galias savivaldybėms pradėti teiseną, atlikti tyrimą ir surašyti protokolus dėl šių pažeidimų;
- sumažinti perteklinę informacijos perdavimą policijos institucijoms;
- užtikrinti greitesnį ir efektyvesnį reagavimą į pažeidimus;

- leisti savivaldybėms optimizuoti turimų priemonių panaudojimą viešosios tvarkos užtikrinimui.

Todėl siūloma papildyti LR ANK 417 straipsnį nauja 1^a dalimi, kurioje būtų aiškiai įvardyti ženklai, dėl kurių pažeidimų būtų leidžiama vykdyti teiseną ir savivaldybių pareigūnams. Taip pat siūloma koreguoti 589 straipsnio 82 punktą, kad ši išimtis būtų įtvirtinta ir įgaliojimų nuostatose.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą iniciavo ir parengė Seimo narys Karolis Podolskis.

3. Dabartinis teisinis Įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Šiuo metu Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau - LR ANK) 589 straipsnio 82 punktą, savivaldybių administracijos administracinių nusižengimų teiseną pradeda, administracinių nusižengimų tyrimą atlieka administracinių nusižengimų protokolus surašo tik 417 straipsnio 2, 2^a dalyse.

Užfiksuoti galimi pažeidimai perduodami apskrities vyriausiajam policijos komisariatui, nes už LR ANK 417 straipsnio 1 dalies pažeidimus (*Kelio ženklų ar ženklinimo nesilaikymas, vairuotojų pareigų pėstiesiems, išskyrus šio straipsnio 4 dalyje nurodytas pareigas, nevykdymas, važiavimas šaligatviu, veja ar pėsčiųjų (dviračių) taku, Kelių eismo taisyklėse nustatytos išpėjamųjų signalų naudojimo tvarkos pažeidimas, apsisukimas pėsčiųjų perėjose, tuneliuose, ant tiltų, estakadų, viadukų ir po jais, tolimųjų šviesų neperjungimas į artimąsias šviesas tamsoje likus iki atvažiuojančios priešpriešais transporto priemonės mažiau kaip 150 metrų, reikalavimo važiuoti kuo arčiau dešiniojo važiuojamosios dalies krašto nesilaikymas, eismo tvarkos automagistralėse ir greitkeluose, žmonių vežimo taisyklių pažeidimas*) administracinių nusižengimų teiseną pradėti, administracinių nusižengimų tyrimą atlikti ir administracinių nusižengimų protokolus surašyti turi teisę tik policija ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos.

4. Naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Projektu siūloma:

- papildyti ANK 417 straipsnį nauja 1^a dalimi, kurioje atskirai išskiriami šie kelio ženklai: Nr. 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307 ir 314. Už šių ženklų pažeidimą taikoma ta pati sankcija kaip ir 1 dalyje – nuo trisdešimt iki devyniasdešimt eurų.
- pakeisti ANK 589 straipsnio 82 punktą, nustatant, kad už 417 straipsnio 1^a dalyje numatytus pažeidimus administracinę teiseną taip pat gali vykdyti savivaldybių administracijos.

Priėmus siūlomus pakeitimus laukiami teigiami rezultatai:

- sumažės administracinė našta tarp institucijų;
- savivaldybės efektyviau naudos turimą techninę infrastruktūrą (vaizdo stebėjimo sistemas);
- reagavimas į pažeidimus taps operatyvesnis;
- padidės savivaldybių galimybės užtikrinti eismo saugumą bei kelių infrastruktūros apsaugą;
- padidėjus surinktoms lėšoms, galėtų augti ir savivaldybės biudžeto įplaukos, kurios galėtų būti nukreiptos kelių priežiūrai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymai įtakos korupcijai ir kriminogeninei situacijai neturės.

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įtakos neturės.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, galiojantys teisės aktai, kuriuos būtina pakeisti ar panaikinti, priėmus teikiamus Įstatymų projektus

Priėmus Įstatymų projektus, kitų įstatymų keisti ar naikinti nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir bendrinės lietuvių kalbos normoms, sąvokų ir terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo ir Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose nepateikiama naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

11. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymų projektų nuostatos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai ir Europos Sąjungos teisei neprieštarauja.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai

Kitų teisės aktų, susijusių su siūlomais teisės aktų pakeitimais, keisti nereikės

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymų įgyvendinimas

Įstatymams įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai

„Ribota masė“, „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“, „Įvažiuoti draudžiama“, „Eismas draudžiamas“, „Krovininių automobilių eismas draudžiamas“, „Traktorių eismas draudžiamas“, „Važiuoti su priekabomis draudžiama“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.